

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

Людина й історичний діяч

До 380-річчя з дня народження
Івана Мазепи

Бібліографічний покажчик

Славутич 2019

Цей бібліографічний покажчик підготовлений відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2019 році 380-річчя від дня народження Івана Мазепи – гетьмана України (1687-1709 рр.); видатного державно-політичний і культурного діяча кінця XVII-поч. XVIII ст.

Покажчик містить біографію, публікації про , видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценаріїв, інтернет-ресурси про життя і творчість.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі:

Панова Л.І., Соловйова Л.О.,
Янченко О.О.

Відповідальна
за випуск:

Портная Н.В.

Народився Іван Мазепа 20 березня 1639 року в шляхетській православній родині на хуторі Мазепинці Київського воєводства (неподалік від Білої Церкви).

Іван Мазепа вчився в Києво-Могилянському колегіумі, потім – в єзуїтському колегіумі у Варшаві. Пізніше, з волі батька, був прийнятий при дворі польського короля Яна Казимира. Іван став королівським пажем, зумів швидко завоювати прихильність короля, завдяки чому їздив вчитися в європейські країни: в Італію, Німеччину, Францію.

У 1665 році Мазепа зайняв посаду Чернігівського підчашого, а в 1669 він став ротмістром гвардії гетьмана Дорошенка. У 1674 році потрапив до запорозьких козаків, де через кілька років став генеральним осавулом.

З 1687 гетьман Війська Запорозького лівого берега Дніпра, а з 1704 року, після об'єднання територій Лівобережної та Правобережної України, – війська Запорозького обох сторін Дніпра (1687-1708). Другий в російській історії кавалер ордена Андрія Первозванного («славного чину святого апостола Андрія кавалер») з 1700 року. Князь Священної Римської імперії з 1 вересня 1707р. Тривалий час був одним з найближчих сподвижників російського царя Петра I і багато зробив для економічного підйому Лівобережної Січі. За військові заслуги королем польським Августом Сильним нагороджений орденом Білого Орла.

І. Мазепа був першим українським гетьманом, який незмінно тримав гетьманську булаву протягом майже 22 років (8081 днів). Цей період характеризувався економічним розвитком України-Гетьманщини, стабілізацією соціальної ситуації, піднесенням церковно-релігійного життя та культури.

На початку XVIII ст., в умовах Північної війни (1700-1721), гетьман І. Мазепа в союзі з польським королем Станіславом Лещинським та шведським королем Карлом XII здійснив спробу реалізувати свій військово-політичний проект, метою якого був вихід з-під протекторату Московської держави і утворення на українських землях незалежної держави.

У 1708 році таємно перейшов на бік противника Російської держави в Північній війні – шведського короля Карла XII, майже за рік до його розгрому російською армією. За зраду присязі відданий громадянській страті з позбавленням титулів і нагород, які він отримав від царя. У 1709 році Петро I наказав виготовити в єдиному екземплярі Орден Іуди, яким припускали нагородити Мазепу за зраду російського царя. Російська православна церква піддала Івана Мазепу анафемі.

Втікаючи після поразки від переслідування російської кінноти, Мазепа і Карл XII знайшли притулок у Молдові, що належала Османській імперії. Тут, біля міста Бендери у селі Варниця, 21 або 22 вересня 1709 року Іван Мазепа помер і був похований. Згодом перепохований в Галаці (нині Румунія).

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/ivan-mazepa-biografiya-skorocheno/> Довідник цікавих фактів та корисних знань © dovidka.biz.ua.

Увічнення пам'яті Івана Мазепи

- Іменем Івана Мазепи названі населені пункти не тільки в Україні, Росії, але і в США, а також інших країнах світу: Мазепа (Тауншип, США), Мазепа (Міннесота, США), Мазепа (Пенсільванія, США), Мазепа (Південна Дакота, США), Мазепа (Південна Кароліна, США), Мазепа (Альберта, Канада), Мазепа-Бей (Південно-Африканська Республіка), Мазепівка (Росія), Мазепинці (Україна);
- у безлічі населених пунктів України (Рівне, Київ, Івано-Франківськ, Тернопіль, Львів та інші) є вулиці, названі на честь Івана Мазепи;
- існує Науково-дослідний Центр козацтва імені гетьмана Мазепи;
- у штаті Квінсленд (Австралія) існує Національний парк ім. Мазепи;
- у Гацалові (Румунія) є мікрорайони під назвою Мазепа-1 і Мазепа-2;
- пам'ятники Івану Мазепі були встановлені в наступних населених пунктах: Галац, Дігтярівка, Кергонксон, Мазепинці, Перхтольдсдорф, Полтава, Чернігів.

Твори Івана Мазепи

Мазепа І. Поезії //... Ота стежина в нашій країні: Антологія поетів Київщини, присвячена 75-річчю утворення Київської області. – КОТО «Культура». – Біла Церква: Буква, 2007. – С. 87-90.

Художні твори про Івана Мазепу

Байрон Д. Мазепа: Поема / Д. Байрон // Всесвітня література в середніх навч. закладах України. – 1998. – № 7. – С. 30.

Брехт Б. Балада про Мазепу / Б. Брехт; перекл. Л. Череватенка // Антологія зарубіжної поезії ХХ сторіччя / укладач, автор вступних статей Д. Наливайко. – Харків: Ранок, 2011. – С. 258-259.

Лепкий Б. С. З-під Полтави до Бендер: Історична повість [Про Івана Мазепу] / Б. Лепкий; упоряд. та авт. післямов. Р. Д. Горак. – К.: Дніпро, 1992. – 266 с.

Лепкий Б. С. Не вбивай. Батурина: Історичні повісті [Про Івана Мазепу] / Б. Лепкий. – К.: Дніпро, 1992. – 535 с.

Руданський С. Мазепа, гетьман український: Спів / С. Руданський // Усі твори в одному томі / передм. Г. Латника. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – С. 153-161. – (Поетична полицка «Перуна»).

Сосюра В. Мазепа: Поема / В. Сосюра // Всім серцем любіть Україну...: Вибрані твори / вступне слово С. Гальченка. – К.: Криниця, 2003. – С. 433-516. – (Сер. «Б-ка Шевченківського комітету»).

Сосюра В. Мазепа: Поема / В. Сосюра // Мазепа: Поема. Лірика. – К.: Дніпро, 2001. – С. 5-96. – (Б-ка школяра).

Старицький М. Руїна: Історичний роман кінця ХVІІ століття [Спроба об'єктивного відтворення суспільної діяльності Івана Мазепи] / М. Старицький // Руїна: Історична проза / Упоряд., передм., перекл. з рос. О. Ковалевського. – Харків: Факт, 2008. – С. 13-459.

Чемерис В. Л. Трагедія гетьмана Мазепи: Роман-есе / В. Л. Чемерис; худож.-оформлювач Л. П. Вировець. – Харків: Фоліо, 2015. – 475 с. – (Історія України в романах).

Про життя і діяльність

Апанович О. Гетьман Мазепа – будівничий української культури / О. Апанович // Слово і час. – 1995. – № 3. – С. 85.

Вінтоняк О. Анатема на гетьмана Мазепу / О. Вінтоняк // Україна. – 1997. – № 4. – С. 27.

Волинський К. Роман про Гетьмана Мазепу: в історико-літературному інтер'єрі / К. Волинський // Літературна Україна. – 1997. – № 42. – С. 3.

Герб Івана Мазепи // Київська старовина. – 1993. – № 6. – С. 1-8.

Гетьман Іван Мазепа (1644-1709). З гравюри Галаховського. Портрет // Україна. – 1994. – № 8. – С. 17.

Головіна С. Гріхозна пристрасть Івана Мазепи: Про палкий роман 65-річного гетьмана і 16-річної красуні Мотрони Кочубей / С. Головіна // Пенсійний кур'єр. – 2018. – 12 жовтня. – С. 9.

Горак Р. Д. Дорогою Івана Мазепи / Р. Д. Горак // Лепкий Б. С. З-під Полтави до Бендер: Історична повість / Б. С. Лепкий; упоряд. та авт. післямов. Р. Д. Горак. – К.: Дніпро, 1992. – С. 242-265.

Дашкевич Я. Іван Мазепа / Я. Дашкевич // Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури / 2-ге вид., виправл. й доповн. – Львів: Львівське відділення ІУАД ім. М. С. Грушевського НАЕУ / Літ. агенція «Піраміда», 2007. – С. 201-204.

Денисенко В. Гетьман Іван Мазепа і духовна освіта / В. Денисенко // Пам'ять століть України. – 2009. – № 1-2. – С. 155-158.

Донцов Д. Гетьман Іван Мазепа в західноєвропейській літературі [Мазепа у творчості Байрона, В. Гюго, О. Пушкіна,

Б. Залеського, Р. Готтшалья та ін.] / Д. Донцов // Дивослово. – 1994. – № 7. – С. 5-9.

Дума пана Гетьмана Мазепи // Літературна Україна. – 1996. – № 14. – С. 7.

Дубина О. Геополітичні креслення гетьмана Мазепи: До 370-річчя від дня народження І.Мазепи / О. Дубина // Сіверянський літопис. – 2009. – № 6. – С. 12-55.

Жаркевич И. М. Пушкинская интерпретация образа Мазепы в оценках прошлого и настоящего / И. М. Жаркевич // Відродження. – 1996. – № 4. – С. 17.

Жуковський А. Гетьман Іван Мазепа в оцінці Михайла Грушевського / А. Жуковський // Український історичний журнал. – 1998. – № 6. – С. 134-143.

Журавльов Д. В. Мазепа: людина, політик, легенда / Д. В. Журавльов. – Харків: Фоліо, 2007. – 382 с. – (Історичне досьє).

За волю та державність: Іван Мазепа // Календар знаменних та пам'ятних дат. – 2004. – № 1. – С. 88-94.

Іванова Л. Іван Мазепа і Петро І: два політичних світогляди, дві долі / Л. Іванова // Наука і суспільство. – 2011. – № 9-10. – С. 5-18.

Кирилюк В. Повернення гетьмана: Іван Мазепа / В. Кирилюк // Літературна Україна. – 1995. – № 39. – С. 3.

Ковалевська О. Образ Івана Мазепи у творах митців української діаспори: До 320-ї річниці обрання І. С. Мазепи на гетьманство / О. Ковалевська // Історичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 63-67.

Ковалевська О. Приречений на вічне прокляття: доля образу Мазепи на театральній сцені / О. Ковалевська // Сіверянський літопис. – 2007. – № 1. – С. 74-85.

Коломієць В. Образ Івана Мазепи у фольклорі та літературі / В. Коломієць // Дивослово. – 2006. – № 2. – С. 8-13.

Костомаров М. І. Гетьман Іван Степанович Мазепа / М. І. Костомаров // Галерея портретів: Біогр. нариси: Для серед. та ст. шк. віку / Упоряд. і передм. В. О. Замлинського; пер. з рос. М. М. Ілляш. – К.: Веселка, 1993. – С. 227-247. – (Золоті ворота).

Лавренчук В. Постать Івана Мазепи у світовому письменстві: Художньо-естетичне освоєння життя й діяльності гетьмана в українській літературі ХІХ ст. / В. Лавренчук // Дивослово. – 2008. – № 1. – С. 39-43.

Лавренчук В. Звитязцем – через три віки: Іван Мазепа / В. Лавренчук // Дивослово. – 2008. – № 6. – С. 47-51.

Лавренюк В. Образ гетьмана Івана Мазепи – історичний і літературний / В. Лавренюк // Дивослово. – 2006. – № 12. – С. 48-51.

Мазепа в італійській енциклопедії Бомп'яні // Всесвіт. – 1997. – № 3-4. – С. 174.

Мазепа: Збірник / Передм., упоряд. тексту й іл., комент. Ю. І. Іванченка. – К.: Мистецтво, 1993. – 240 с.

Маланюк Є. Illustrissimus Dominus Mazepa (ясновельможний пан Мазепа) – тло і постать / Є. Маланюк. Гетьман Іван Мазепа як культурний діяч / М. Андрусяк. – К.: АТ «Обереги», 1991. – 48 с.

Матяш М. У смертельних обіймах Петра: Іван Мазепа / М. Матяш // Пенсійний кур'єр. – 2019. – 22 березня. – С. 11.

Мацапура В. І. Героїчна особистість у творах різнонаціональних літератур: Образ Мазепи у творах Дж. Байрона, В. Гюго, К. Рилєєва, О. Пушкіна, В. Сосюри / В. І. Мацапура // Всесвітня література. – 2004. – № 10. – С. 37-40.

Мацьків Т. «Щирості тут було мало»: Іван Мазепа / Т. Мацьків // Україна. – 1994. – № 7. – С. 22-24.

Мельниченко В. Микола Гоголь: «Роздуми Мазепи» / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – 2017. – 16-22 лютого. – С. 4-5.

Мельниченко В. Тарас Шевченко: «Собор Мазепин сяє, біліє...»: Документальні свідчення Шевченкового бачення постаті видатного гетьмана / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – 2017. – 9-15 березня. – С. 10-11.

Мельничук Г. Порив до свободи: Гетьман Іван Мазепа / Г. Мельничук // 1000 незабутніх імен України. – К.: Школа, 2005. – С. 34-36. – (Серія «1000»).

Мицик Ю. Гетьман Іван Мазепа як покровитель Православної церкви / Ю. Мицик // Сіверянський літопис. – 2006. – № 6. – С. 38-45.

Мицик Ю. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві / Ю. Мицик // Сіверянський літопис. – 2006. – № 6. – С. 38-45.

Мицик Ю. Ще один сюжет про І. Мазепу / Ю. Мицик // Сіверянський літопис. – 2006. – № 5. – С. 35-38.

Мицик Ю. З переказів про Мазепу та Семена Палія / Ю. Мицик, І. Тарасенко // Сіверянський літопис. – 2012. – № 5-6. – С. 56-58.

Мостіпан О. Три пристрасті Мазепи: Влада, мистецтво і Мотря / О. Мостіпан // Час Київщини. – 2016. – 11 листопада. – С. 13.

Невідомий універсал Мазепи зі шведської бібліотеки: Публікація та коментарі Олександра Дубини, переклад з латинської Ольги Циганок: До 370-річчя від дня народження І. Мазепи // Сіверянський літопис. – 2009. – № 6. – С. 5-11.

Неврлий М. Козацький геній Івана Мазепи / М. Неврлий // Літературна Україна. – 1997. – № 15. – С. 7.

Нетудихаткін І. Образ «фундатора» Івана Мазепи після 1709 р. крізь призму однієї судової справи / І. Нетудихаткін // Сіверянський літопис. – 2010. – № 6. – С. 151-159.

Овдієнко М. Повернення Гетьмана Мазепи / М. Овдієнко // Українська культура. – 1995. – № 2. – С. 1-2.

Ониськів М. Державотворець: 320 років тому Івана Мазепу обрано гетьманом України / М. Ониськів // Літературна Україна. – 2007. – 20 вересня. – С. 1.

Остапенко П. Мазепа Іван / П. Остапенко // Усі видатні постаті історії України. – Харків: Торсінг плус, 2008. – С. 126-138.

Павленко С. Дніпропетровський портрет Івана Мазепи / С. Павленко // Сіверянський літопис. – 2009. – № 2-3. – С. 239-243.

Павленко С. Іван Мазепа / С. Павленко. – К.: Вид. дім «Альтернативи», 2003. – 416 с.

Павленко С. Оточення гетьмана Мазепи: соратники та прибічники / С. Павленко. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 602 с.

Павленко С. Портрет І. Мазепи та його наближених у Києво-Печерській лаврі / С. Павленко // Сіверянський літопис. – 2008. – № 1. – С. 94-102.

Павленко С. Родовід гетьмана І. Мазепи / С. Павленко // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 57-70.

Панченко В. Парадокс Мазепи / В. Панченко // Міжнародний туризм. – 2009. – № 3. – С. 132-133.

Пиріг П. Соціально-економічна політика гетьмана Івана Мазепи / П. Пиріг // Сіверянський літопис. – 2007. – № 6. – С. 14-23.

Реєнт О. П. Мазепа Іван Степанович / О. П. Реєнт, І. А. Коляда // Усі гетьмани України: легенди, міфи, біографії. – Харків: Фоліо, 2008. – С. 266-296. – (Історичне досьє).

Резакевич К. Про могилу Івана Мазепи / К. Резакевич // Київська старовина. – 1995. – № 3. – С. 49-53.

Руданський С. Мазепа / С. Руданський // Київська старовина. – 1993. – № 4. – С. 36-43.

Семака Л. Іван Мазепа / Л. Семака // 100 найвідоміших українців. – М.: Вече. – К.: Орфей, 2002. – С. 131-142. – (100 найвідоміших).

Ситий І. Виступ Івана Мазепи очима сучасників / І. Ситий // Сіверянський літопис. – 2011. – № 1. – С. 18-25.

Ситий І. Державна печатка Гетьманщини доби Івана Мазепи / І. Ситий // Сіверянський літопис. – 2009. – № 4. – С. 3-14.??? Нет карточки

Ситий І. Сіверський слід походження роду Мазеп / І. Ситий // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 44-52.

Скринченко В. Дума про гетьмана Івана: І. Мазепа / В. Скринченко // Вітчизна. – 2008. – 11-12. – С. 147-152.

Скринченко В. За гетьмана Івана замовте слово: Іван Мазепа / В. Скринченко // Слово Просвіти. – 2018. – 6-12 вересня. – С. 9.

Слабошпицький М. Мазепин дзвін: Іван Мазепа в нашій свідомості / М. Слабошпицький // Дивослово. – № 7. – С. 3-5.

Славутич Яр «Озмітеся всі за руки...»: Гетьман Іван Мазепа як поет / Яр Славутич // Київ. – 1991. – № 3. – С. 97-103.

Смолій В. Мазепа Іван / В. Смолій // Віче. – 1994. – № 2. – С. 111-124.

Станіславський В. До питання про зовнішність Івана Мазепи / В. Станіславський // Сіверянський літопис. – 2006. – № 3. – С. 21-22.

Станіславський В. Лікарі Івана Мазепи / В. Станіславський // Сіверянський літопис. – 2009. – № 6. – С. 77-79.

Сушинський Б. І. Іван Мазепа, гетьман України / Б. І. Сушинський // Козацькі вожді України: Історія України в

образах її вождів та полководців XV-XIX століть: Історичні есе у двох томах. – Т. II. – Одеса: «ВМВ», 2004. – С. 188-218.

Сюндюков І. Воскресіння Івана Мазепи: Гетьман України очима Миколи Костомарова / І. Сюндюков // Україна Uncognita / За загальною редакцією Лариси Івшиної. Вид. 7-е, стереотипне. – К.: Б-ка газети «День». ТОВ «Українська прес-група», 2015. – С. 127-131.

Тарасенко О. Образ гетьмана Івана Мазепи у панегірику з твору «Руно орошенное» / О. Тарасенко // Сіверянський літопис. – 2009. – № 6. – С. 80-82.

Фаріон І. Іван Мазепа (20.03.1639-21.09.1709 рр.): предтеча народної української мови / І. Фаріон // Слово Просвіти. – 2018. – 5-11 квітня. – С. 6-7.

Фігурний Ю. Українознавчі аспекти державотворчої діяльності гетьмана Івана Мазепи / Ю. Фігурний // Пам'ять століть – 2004. – № 6. – С. 4.

Хоткевич Г. Гетьман Іван Мазепа / Г. Хоткевич // Україна. – 1991. – № 1. – С. 25-28; № 2. – С. 26-29.

Чернецький Є. Герб гетьмана Івана Мазепи: його зображення та походження / Є. Чернецький // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 53-56.

Черняхівська Г. Меценатство гетьмана Івана Мазепи / Г. Черняхівська // Пам'ять століть – 2004. – № 6. – С. 4.

Чигиринець А. «Будинок Мазепи» / А Чигиринець // Українська культура. – 1994. № 7-8. – С. 4-5.

Чорна С. Пересопницьке Євангеліє: від гетьмана Мазепи до президентів незалежної держави / С. Чорна // Голос України. – 2019. – 17 квітня. – С. 1,14.

Шевчук В. Мазепа Іван / В. Шевчук // Українська література у портретах і довідках: Давня література - література XIX ст.: Довідник. – К.: Либідь, 2000. – С. 183-184.

Шудря М. Мазепа Іван: Державотворення в іменах / М. Шудря // Українська культура. – 1999. – № 2. – С. 29.

Яковлів А. Українсько-московські договори в XVII-XVIII віках: Договір гетьмана Івана Мазепи. р. 1687 / А. Яковлів // Український історичний журнал. – 1994. – № 6. – С. 123-136.

Чернігівщина Івана Мазепи

Вечерський В. Дерев'яний храм Мазепиної доби на Чернігівщині / В. Вечерський // Сіверянський літопис. – 2009. – № 6. – С. 75-76.

Волерт Я. Універсали гетьмана Івана Мазепи у матеріалах Генерального слідства про маєтності Чернігівського полку (1729-1731 рр.) / Я. Волерт // Сіверянський літопис. – 2009. – № 6. – С. 83-88.

Гедьо А. Гетьманські універсали І. Мазепи грекам м. Ніжина: джерелознавчий аналіз / А. Гедьо // Сіверянський літопис. – 2009. – № 6 – С. 60-65.

Друг А. Зображення у творах мистецтва Троїцького собору в Чернігові, зведеного за сприяння І. Мазепи / А. Друг // Сіверянський літопис. – 2009. – № 6. – С. 66-74.

Карнабед А. Відповідаючи на запитання читачів: Іван Мазепа і Чернігівський колегіум / А. Канабед // Чернігівські відомості. – 1995. – № 9. – С. 4.

Павленко С. Іван Мазепа і книга: Книгодрукування в Чернігові / С. Павленко // Бібліотчний вісник. – 1994. – № 3. – С. 26-28.

Пуцко В. Гетьман Іван Мазепа і розвиток українського мистецтва: І. Мазепа і Чернігів / В. Пуцко // Київська старовина. – 1995. – № 1. – С. 98-105.

Пуцко В. Мазепина срібна шата в Чернігові / В. Пуцко // Родовід. – 1996. – № 14. – С. 112.

Шевченко Ю. Позика в упиря, або Чернігівський епізод кар'єри Івана Мазепи / Ю. Шевченко // Сіверянський літопис. – 1995. – № 2. – С. 58-59.

Розробки уроків

Волик С. Ф. Образ гетьмана Мазепи у творах світової літератури: Урок-дослідження в 9 класі / С. Ф. Волик // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2019. – № 19-20. – С. 13-16.

Гладка Л. П. Дж. Г. Н. Байрон «Мазепа». Художнє сприйняття образу Мазепи у світовій культурі. Ознаки романтичного героя в образі Мазепи: Урок захисту проектів в 9 класі / Л. П. Гладка // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2015. – № 21-22. – С. 73-76.

Кудра О. І. Образ Мазепи у світовій літературі: Урок в 9 класі / О. І. Кудра // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2019. – № 13-14. – С. 7-9.

Остапчук В. В. Образ Мазепи у світовій літературі: Урок-зіставлення / В. В. Остапчук // Всесвітня літ-ра в серед. навч. закладах України. – 1998. – № 7. – С. 28.

Плаван Н. М. Фрагмент уроку в 9-му класі за темою «Дж. Г. Н. Байрон «Мазепа» / Н. М. Плаван // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2019. – № 15-16. – С. 63-64.

Ревчук В. П. Образ Івана Мазепи у світовій літературі: Урок додаткового читання / В. П. Ревчук // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2012. – № 3. – С. 30-36.

Інтернет-ресурси

Мазепа Іван [Електронний ресурс]. Вікіпедія: Вільна енцикл. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%9C%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BF%D0%B0>. –

Назва з екрану. – Дата останньої правки 25.01.2019. – (Дата звернення 28.02.2019).

Біографія Івана Мазепи (розгорнуто) [Електронний ресурс] // Ім'я Івана Мазепи: Архів 2007-2009 рр. / Матеріал підготовлено Ольгою Ковалевською. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://www.mazepa.name/biografiya-ivana-mazepy-rozhornuto/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.02.2019).

Мазепа Іван – біографія коротко [Електронний ресурс] // dovidka.biz.ua: Довідник цікавих фактів та корисних знань. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/ivan-mazepa-biografiya-skorocheno/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.02.2019).

Три пристрасті гетьмана Мазепи: політика, мистецтво і Мотря Кочубей [Електронний ресурс] – Електр. дані. – Режим доступу: <https://uamodna.com/articles/three-passions-of-hetman-mazepa-politics-art-and-matrona-kochubeyivna/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.02.2019).

Іван Мазепа: 5 подвигів і заслуг в ім'я України [Електронний ресурс] // Герої України. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://heroes.profi-forex.org/ua/mazepa-ivan-stepanovich>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.02.2019).

Сатпаєв М. Іван Мазепа – фундатор церков та української аристократії [Електронний ресурс] / М. Сатпаєв // Український інтерес. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://uain.press/articles/ivan-mazepa-fundator-tserkov-ta-ukrayinskoyi-arystokratiyi-27028>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.02.2019).

Іван Мазепа. – YouTube [Електронний ресурс]. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=xv8kUPxPgaQ>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.02.2019).

Зміст

Біографія І. Мазепи.....	3
Увічнення пам'яті Івана Мазепи.....	4
Твори Івана Мазепи.....	5
Художні твори про Івана Мазепу.....	5
Про життя і діяльність.....	6
Чернігівщина Івана Мазепи.....	13
Розробки уроків.....	14
Інтернет-ресурси.....	14